

ÉSIK SZANDRA

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Szemponatok a Selyemút vizsgálatához

Kósa Gábor (szerk.): *Gazdaság, történelem és politika a Selyemút mentén*
Budapest: ELTE BTK Kínai Tanszék, 2024. 439 oldal

A Selyemút az ókori és középkori világ egyik legfontosabb kereskedelmi útvo-
nala volt, amely Kínát kötötte össze a Közel-Kelettel, Észak-Afrikával és Euró-
pával. Gazdasági jelentősége abban állt, hogy rajta keresztül nemcsak selymet,
hanem fűszereket, drágaköveket, üveget, papírt és számos más árut szállítottak,
elősegítve a különböző kultúrák közötti árucserét és gazdasági fejlődés fel-
gyorsulását. Politikai szempontból a Selyemút a birodalmak – például a Han-
dinasztia, a Perzsa Birodalom vagy a Bizánci Császárság – közötti diplomáciai
kapcsolatok megerősödését is szolgálta, ugyanakkor rivalizálásokat is szított, és
háborúk robbantak ki annak eldöntéséért, ki gyakorolja felette az ellenőrzést.
Történelmi jelentősége óriási, hiszen nem csupán áruk, hanem eszmék, vallások,
technológiák és művészeti stílusok is terjedtek rajta keresztül, hozzájárulva a
globális civilizáció fejlődéséhez.

Az itt ismertetett tanulmánykötet hiánypótló, hiszen a benne szereplő tíz írás
a Selyemutat ezúttal gazdasági aspektusból közelíti meg, szakítva a megszokott
nyelvi, kulturális, történelmi és régészeti szempontú elemzésekkel. A Magyar
Nemzeti Bank támogatásával készült kötet szerkesztője Kósa Gábor vallástörté-
nész, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Kínai Tanszékének egyetemi tanára,
fő kutatási területe a kínai mitológia és a kínai manicheizmus.

A kötet első tanulmánya (Horváth Levente: *A világgazdaság fejlődése a
Selyemút mentén*) betekintést nyújt a Selyemút múltjába és jelenébe. A szerző
egészen a Selyemút kialakulásáig tekint vissza, bemutatja fokozatos fejlődé-
sét, a kereskedelmi út újrafelfedezését és kapcsolódását a világgazdasághoz.
Megérthetjük, miként szolgált a Selyemút a kínai „Egy övezet egy út” kezde-
ményezés alapjául, és miért valószínűsíthető, hogy a jövőben a világgazdaság
alakulásában továbbra is fontos szerepe lesz.

Hoppál Krisztina munkája elsősorban a Selyemút ókori története iránt érdeklődő olvasók számára lehet fontos. A Selyemút két szélső pontja (a Római Birodalom és Kína) közötti kapcsolatokat bemutató tanulmány nemcsak írott források (kínai, görög–római) elemzésére támaszkodik, hanem régészeti leleteket is számításba vesz.

Bár más írások is említik a kereskedelmi út elnevezését, Felföldi Szabolcs tanulmánya (*Selyemkereskedelem a régi Selyemúton – makro- és mikrotörténelmi léptékek*) foglalkozik részletesen a nevet adó selyem szerepével a címben is említett mikro- és makrotörténelmi megközelítésben.

A régióspecifikusabbnak nevezhető tanulmányok minden bizonnyal kiterjedt érdeklődési területet fednek le. Zimonyi István a Selyemút északi ágának kiépülésével foglalkozik, Polgár Szabolcs írása a nyugati vidék gazdasági aspektusaira koncentrál, Sárközy Miklós a kelet-iráni régió gazdaságáról értekezik, Kósa Gábor pedig a szogd kereskedők kínai jelenlétét vizsgálja. A szárazföldi Selyemútról szóló munkák után Parti Gábor tanulmányában a tengeri Selyemúton zajló kereskedelemről esik szó, a szegfűszeg, a szerecsendió és a szerecsendió-virág premodern kereskedelmének kontextusában.

Bár a Selyemút menti régiók múltjának megértése egyértelműen fontos az elsősorban modern korról foglalkozó kutatók, olvasók számára is, az Új Selyemút specifikus tárgyalása sem maradhatott ki a kötetből. Péti Márton, Mozga Gábor és Vara Bálint írása arra keresi a választ, hogy Kína milyen szerepet játszik a nyugat-balkáni térségben, valamint az Arab-öböl területén. A szerzők számos kis államot vizsgálnak, amelyek jellemzően különböző befolyási övezetek metszetében helyezkednek el. Kiterjedt forráselemzésre támaszkodva bár szinte mindegyik vizsgált térségben kimutatják a növekvő kínai jelenlétet, megállapítják, hogy a kínai ambíciók és dominancia eltérő mértékűek az egyes régiókban.

Az Új Selyemúttal foglalkozik Vasa László *Kína szerepe Közép-Ázsia gazdasági integrációs folyamataiban* című tanulmánya is. A szerző a közép-ázsiai régió sajátosságai után a térség integrációjának dinamikáját elemzi, külön kitérve a kínai stratégiára és annak hatására.

A kötetben szereplő tíz tanulmány a Selyemút számos régióját felvonultatja, így széles olvasóközönség szemezgethet belőle. A könyv tartalmának sokféleségét igazolja az is, hogy miközben helyet kapnak a Selyemút történetének kezdeti szakaszairól szóló írások, a modern kori gazdasági viszonyok és gazdasági integrációk témája is előtérbe kerül.